

גת ובית בד מן התקופה הביזנטית נחשפו

בחפירה ארכאולוגית ממערב ליהוד

בחודשים האחרונים, לקראת הקמת שכונת מגורים חדשה (תמ"ל יהוד 1041) נערכה חפירה ארכאולוגית מטעם רשות העתיקות בשדות החקלאיים ממערב ליהוד. במהלך החפירה התגלו ממצאים רבים ובהם שרידי התיישבות מתקופת הברונזה הביניימית (המחצית השנייה של האלף השלישי לפנה"ס), גת ובית בד, לצד ממצאים נוספים מן התקופה הביזנטית (המאות ה-5-7 לספירה). כן נתגלה באר ששימשה את תושבי האזור בשלהי התקופה העות'מאנית ובימי המנדט הבריטי.

בחלקו הצפוני של היישוב נווה מונוסון התגלו ממצאים ארכאולוגיים עוד בשנות ה-50 של המאה העשרים. במרוצת השנים, ממצאים נוספים בעיקר מן התקופה הביזנטית והאסלאמית הקדומה התגלו בעבודות פיתוח לצד כביש 461. בחפירה הנוכחית, נבדק בפעם הראשונה באופן שיטתי השטח שמצפון לכביש 461, אשר רובו נכלל עד לאחרונה בתחום המשבצת החקלאית של מושב גני יהודה.

אחד מן הממצאים המרשימים ביותר שנחשפו בחפירה הוא מכלול של אזור תעשייה מן התקופה הביזנטית הכולל גת ובית בד שנמצאו סמוך לכרם זיתים מעט מצפון לכביש 461. מן הגת, השתמר חלק ממשטח הדריכה שרוצף באבני פסיפס תעשייתי; בור הסינון, שתפקידו לדאוג שקליפות הענבים לא יגלשו מטה יחד עם התירוש; ושני בורות איגום שרוצפו גם הם בפסיפס תעשייתי, אליהם נאסף התירוש, ממנו הפיקו את היין. הענבים עצמם, הובאו וודאי ממקום סמוך שכן לא ניתן לטלטל את הענבים מרחק רב לאחר הבציר.

סמוך לגת, נחשף בית בד שפעל גם הוא באותה התקופה. בבית הבד, הפיקו שמן מן הזיתים שגידלו בסביבה. בחפירה נחשפה רצפת אבן וחלק ממתקן הסחיטה. אחד הממצאים המרגשים שהתגלו היה קנקן חרס עצום, ששימש לאיסוף שמן הזית. כלי זה, מעין אגן בעל פתח צר, הנקרא בשפה המקצועית דוליה, יוצר ככל הנראה בקפריסין והובא לאתר לאחר שנרכש באחד מן השווקים שפעלו באזור, אולי בנמל יפו.

במהלך החפירה נערכו סיורים לרבים מתושבי האזור שבאו להתרשם מן הממצא המיוחד שהשתמר באורך פלא, ממש קרוב לפני השטח. בשלב זה, עם סיום העבודות, הממצאים כוסו בבד ייעודי ובאדמה.

איורים מצורפים:

1. שרידי התיישבות מתקופת הברונזה הביניימית (המחצית השנייה של האלף השלישי לפנה"ס). נמצאו בין היתר קטעי קירות שהיוו אולי חלק ממבני מגורים, כלי חרס רבים ובור אשפה.
2. שרידי גת לייצור יין מן התקופה הביזנטית (המאות ה-5-7 לספירה). המתקנים העגולים במרכז התמונה הם בורות האיגום אליהם נאסף התירוש.
3. שרידי בית בד להפקת שמן זית מן התקופה הביזנטית (המאות ה-5-7 לספירה). בתחתית התמונה, עטוף בשקי אדמה ניתן להתרשם מן הדוליה, אגן חרס יוצא דופן שיובא מקפריסין.
4. באר מן התקופה העות'מאנית. זו אפשרה לדלות את מי התהום מעומק של 10-20 מטרים מפני השטח לטובת שתייה, השקיית בעל חיים ואולי אף לטובת השקיית שדות חקלאיים סמוכים.





